

Monedele Sadagura

Istoric

La 15 aprilie 1769 armata rusa trece Nistrul incepind primul razboi ruso-turc. La comanda se afla contele Piotr Alexandrovici Rumyantsov (1725-1796) - devenit in 1770 dupa victoria de la Kagul feldmaresal si supranumit "Zadunaisky" adica "Trans-Danubian". In septembrie Iasiul cade, urmat la scurt timp de Bucuresti. Trupele ruse aveau mare nevoie de o solutie pentru aprovizionarea pe plan local si era de la sine inteles ca, cu cit "contributia" Principatelor Moldova si Valahia era mai mare, cu atit mai bine.

Rumyantsov avea nevoie rapid de multi bani, insa tot ce avea erau aproximativ 900 tunuri turcesti nefolosibile, capturate la Akkerman, Benderi, Brasov, forturile dunarene si Ismail. Probabil ca el s-a gindit la solutia gasita de contele P.I. Shuvalov acasa in Rusia intre 1757-1767, care a facut din surplusul de tunuri (unele din ele chiar din perioada Razboiului de 7 ani - adica noi la acea data!) monede de cupru. Chiar daca operatiunea lui Shuvalov a produs confuzie si dezordini in rindul populatiei, totusi ea a adus statului un profit curat de jumatate de milion de ruble.

Tunurile turcesti, Rumyantsov le avea pe gratis. Daca ar fi putut aranja ca cheltuielile armatei sale sa fie platite cu bani de cupru facuti din aceste tunuri, iar toate incasarile facute de casieria armatei ar fi facute in monede din aur si argint, atunci lucrurile ar fi stat si mai bine.

Rumyantsov nu era un filantrop, el era un soldat agresiv, care folosea orice mijloace in interesul sau si al armatei sale. Chiar daca oficial scopul razboiului a fost eliberarea celor doua principate crestine de sub ocupatia otomana, acesta era doar un paravan.

Este greu de crezut ca feldmaresalul nu a intrezarit efectele actiunii sale de

topire a tunurilor in monede asupra economiei Principatelor, insa e sigur ca acest lucru nu a atirnat prea greu in balanta. Plus ca in 1771 victoria asupra turcilor aparea deja ca fiind certa, asadar ar fi fost in stare sa depaseasca orice probleme s-ar fi ivit.

Insa trimiterea la sute de kilometri departare in Rusia a unor tunuri grele era in afara oricarei discutii, din cauza problemelor logistice. Lucrul trebuia facut deci local, pentru ca nici un contractor nu ar fi avut curajul sa investeasca bani intr-o asemenea intreprindere pentru infometata si leftera armata rusa.

Rumyantsov si-a pus ideile pe hirtie, iar imparateasa Ecaterina a II-a i-a dat aprobarea.

Un speculant local, consilier privat in serviciul polonez, baron Peter Gartenberg si-a exprimat interesul pentru afacere. El avea deja diverse contracte guvernamentale de colectare a taxelor, inclusiv o concesiune pe taxa asupra sarii. La 24 februarie 1771 contractul i-a fost acordat.

Monetaria trebuia instalata la Iasi, iar productia de monede de cupru trebuia furnizata la o rata de 432 bucati a 5 copeici sau 1440 bucati a 1 copeici, sau 4320 bucati a copeici - dintr-un pud de 40 livre de cupru, adica la o rata de 21 ruble si 60 copeici per pud (1 pud=16,38048kg). El trebuia sa plateasca Divanului (autoritatile civile locale) 7 ruble pe pudul de cupru livrat (cu 2 ruble peste pretul de piata al cuprului) si mai trebuia sa plateasca o suma de 60.000 ruble pentru privilegiul de a fabrica 500.000 ruble.

Armata rusa ii livra metalul brut, echipamentele si lucratorii calificati, totul fiind platit de contractor. Mai trebuia desemnat si un "controlor" care sa urmareasca operatiunea. Afacerea nu a fost calculata sa il falimenteze pe Gartenberg.

Opinie

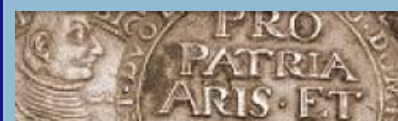
Romania este una din putinele tari care nu are nici o revista pentru colectionari, nici macar site-uri prea bune. O asemenea revista nu exista si pentru ca multi au asteptat ca altii sa o faca. Noi ne-am saturat sa asteptam, asa ca am facut-o chiar noi. Vom incerca sa avem materiale din cat mai multe domenii. De aceea va rugam pe voi, cititorii acestei reviste, sa ne trimiteti orice articol despre monede, bancnote, decoratii, medalii, actiuni, jetoane, insigne, uniforme sau orice alt domeniu.

 Colecionarul Roman

Revista editata de Dragos Baldescu si Aldor Balazs

Numerele mai vechi ale revistei pot fi gasite la:

WorldWar2.ro

În afara cheltuielilor, profitul putea fi de pînă la 100%, iar cheltuielile nu promiteau să fie excesive. Contractul, scris în germană nu dădea termene limită. În final, din motive nespecificate, însă ușor de înțeles, lășiul nu a rămas locul convenabil pentru monetare.

Au apărut însă probleme. Piesa de 1 copeici era echivalentă convenabil la o pară în moneda locală, dar nici moneda de 5 copeici și nici cea de jumătate de copeică nu erau ușor de convertit, așa că în locul lor s-a ales o moneda cu valoarea de 3 copeici (2 parale).

Gartemberg a ales un loc pentru monetare lîngă localitatea Sadagora (o traducere slăvă a numelui acestuia) de pe moșia sa din Nordul Bucovinei. Aceste schimbări ne clarifică intențiile sale în ce privește "corectitudinea" respectării contractului.

Au fost pregătite patru modele diferite de probe pentru moneda de 1 copeici - 1 pară, ca și unul pentru moneda de 5 copeici. La moneda de 5 copeici se renunțase între timp, iar din probele de 1 copeici a fost ales doar cea care nu purta cifra împărătesei Ecaterina a II-a. Feldmaresalul Rumyantsev, prevăzător, a insistat ca emisiunea să nu fie indentificabilă în nici un mod și nici un simbol cu Imperiul Rus. Aceasta îi lăsa alternativă să dezavueze și să refuze acceptarea monedelor de către trezoreria armatei ruse. Desenul ales înfățișa blazoanele Moldovei și Valahiei pe o față, și iar pe cealaltă valoarea încadrată într-un patrat.

Noile monede de cupru livrate de Gartemberg trebuiau primite de Divane în contul armatei ruse, iar acestea (Divanele) erau obligate să livreze armatei suma corespunzătoare în monede din aur sau argint. Divanele trebuiau de asemenea să își facă plățile publice curente folosind monedele lui Gartemberg. Impozitele plătite de populație trebuiau efectuate două treimi în aur și argint și o treime în monede Sadagura. Banii din metale prețioase trebuiau predați armatei ruse.

Gartemberg însuși a întârziat cu plățile ce trebuia să le facă spre Divane: primele 10.000 ruble au fost date în iunie 1772 iar următoarele 20.000 de-abia în mai 1773, cînd deja fuseseră bătute aproximativ 450.000 ruble, care aproape sufocaseră economia locală. "Controlorul" armatei de fapt nu a existat niciodată, așa că Gartemberg a produs monedele și cu abateri de la standardul de greutate. Principatele au fost în scurt timp înecate în abundența de cupru supraevaluat, contribuabilii au început să nu-și mai plătească dările și s-a produs o confuzie fiscală.

Feldmaresalul Rumyantsev l-a desemnat ca responsabil oficial cu supervizarea finanțelor Principatelor pe generalul-maior Rimsky-Korsakov. Cei doi făceau echipă clasică: seful cel mare care chipurile nu știe ce se întîmplă și nu este răspunzător de acțiunile subordonatului; Rumyantsov voia să aibă cit mai puțin de-a face oficial cu inundată de cupru pe care a provocat-o în regiune. În iulie 1773 a cerut socoteala trezoreriei armatei pentru acceptarea a 20.000 ruble în cupru de la un comerciant local contra unei scrisori de credit din Moscova.

Mai mult chiar, l-a pus pe Rimsky-Korsakov să-l întrebe pe domnitorul fanariot al Moldovei Ioan Cantacuzino de ce s-a

acumulat o masă atît de mare în trezoreria Divanului (de parca n-ar fi știut răspunsul!).

Pe de o parte, Rumyantsov își făcea griji despre invazia de monede de cupru. Pe de altă parte însă, el pune problema unui al doilea contract de emisie, de această dată acordat generalului major Melissino. Însă Melissino a vîndut dreptul de bătăre a monedelor de cupru asesorului Papanelopulo, care la rîndul lui l-a cedat lui Gartemberg - acesta avînd în final un monopol largit.

În total, din august 1771 pînă în mai 1773, Gartemberg a recepționat cîteva mii de tunuri turcești și cîteva rusești (defecte), cîntărind peste 30.000 puduri. Acest metal a fost suficient pentru emiterea a circa 700.000 ruble în monede de 1 și 2 parale la o rată de 21 ruble și 60 copeici per pud (în același timp, în Rusia rată era de 16 ruble per pud, deci mult mai grele). Din noiembrie 1771 pînă în aprilie 1774 Gartemberg a bătut monede în valoare de 681.000 ruble. La capacitate maximă, monetaria scotea mai mult de un milion de monede pe lună.

Se pare că feldmaresalul Rumyantsov a condus defectuos armata în război. Victoriile de la începutul campaniei i-au scos pe turci din Principate, însă pacea nu a fost semnată în 1771, iar lunile de inactivitate militară reflectau se pare și lipsa de preocupare a guvernului rus în zonă, datorită problemelor pe care le aveau în Urali cu hoardele lui Pugaciov. Armata lui Rumyantsov a fost chemată înapoi, iar turcii au profitat și au trecut Dunărea. Paceă a fost semnată la 10 iulie 1774 la Kuciuk-Kainargi, Principatele au devenit autonome, dar sub suzeranitate turcească.

Pînă la acea dată schema lui Rumyantsev a canalizat spre Rusia o mare parte a aurului și argintului din Principate (plus o parte care a luat cai subterane...). Cuprul a devenit nedorit, neacceptat în afaceri, proviziile au început să dispară, iar nemulțumirea populară a crescut. Războiul și inflația a jefuit Principatele. Recensămîntul din 1740 evidențiasă în Valahia 145.000 de familii. La trei ani după război, în 1777 cu greu au mai fost numărate 70.000. A fost un caz clasic de distrugere a unui spațiu în "încercarea" de a-l salva.

Înca de la începutul lui 1774 cuprul a început să fie general boicotat la Iași. Au simțit lucrul acesta și soldații ruși: solda lor plătită în monede de cupru le aducea tot mai puțină slăbăvita la tavernă. Rimski-Korsakov și Divanele au încercat să aplice diferite metode care le-au cistigat neîncrederea publică și o admonestare dură din partea feldmaresalului.

"Acceptați doar aur și argint" a scris el lui R-K, plătiți numai în cupru. "Asta este responsabilitatea voastră personală, dacă nu veți reuși va trebui să-i spun împărătesei unde este problema".

Debitorii Divanelor, în special agricultorii și crescătorii de vite, continuau să tarăneze, arieratele creșteau, sperau să reziste pînă la plecarea rusilor. Feldmaresalul era la fel de hotărît să stoarcă cit mai mult posibil înainte de a pleca.

Lui R-K i s-a spus să nu ia cupru nici macar de la Gartemberg și să îi pedepsească pe delicvenți, chiar și cu confiscarea averilor. A fost din nou amenințat că va fi responsabil personal pentru arieratele neplătite.

În consecința R-K a reacționat energic. Proprietățile debitorilor au fost perchezionate, s-au făcut arestări iar agenții lui au început să conducă percheziții. Feldmaresalul a trebuit să îl repună la putere. Cu toate acestea abia s-au strins în jur de 1600 ruble în metal prețios.

La sfârșitul lui noiembrie Rumyantsov pare a fi concluzionat că a trecut de stadiul colectării diminuate. După încă o discuție despre confiscare, presiunea s-a diminuat. Rezistența pasivă a fermierilor până la urmă a învins. A mai rămas doar datoria lui Gartenberg de recuperat. El a folosit tactici de întârziere timp de multe luni, de exemplu în iulie 1773 feldmaresalul îl întreba de ce e atât de încet. În august 1773 Gartenberg și-a justificat "vina" susținând că în acel moment nu avea nici un funcționar care scrie rușeste. Până la urmă, în 25 noiembrie 1774 Rumyantsov i-a cerut lui R-K un raport complet asupra situației. Imposibil - a replicat R-K, birocratul desăvârșit - imposibil pentru că datele sunt incomplete. În 30 Noiembrie, feldmaresalul a cerut ca raportul să fie gata la două zile, sau...

În 1 decembrie a primit un raport complet, cit de elaborat e greu de spus, ideea este că Gartenberg mai avea de plătit încă 20.000 ruble.

Dar Gartenberg a reușit să taraganeze, iar situația era încă incertă când rușii s-au retras ceva mai târziu, în aceeași lună.

Peste trei luni, în februarie 1775 rușii, acum plecați, încă îi trimiteau mesaje prin poșta lui Gartenberg, și R-K observa cit de greu era să determine suma datorată.

La începutul primăverii lui 1774, feldmaresalul încerca să rețină cuprul lui Gartenberg în interiorul Principatelor; se temea de traficul clandestin cu aceste monede peste granița poloneză. Logic, acțiunea finală a rușilor în legătură cu ele a fost să interzică importul lor în Rusia. Cu toate acestea, o anumită cantitate a reușit să se strecoare peste granița. De exemplu, în 1777 Spiridon Dubin, un țaran bogat din districtul Kiev a fost găsit având monede în valoare de 800 ruble. A fost condamnat la biciuire în public, iar banii au fost confiscati și trimisi la Moscova. Alte capturi - în valoare de 1600 ruble - au fost făcute în 1779 și 1780 tot din districtul Kiev, fiind trimise de asemenea la Moscova.

În 1788 în timpul rebaterii generale a vechilor monede usoare de cupru acumulate, s-a decis și rebateră monedelor Sadagura capturate, la o rată de 16 ruble la un pud de cupru. Pieseile moldovenesti au fost considerate ca fiind flanuri folositoare, astfel cele de 1 copeici au produs o copeică "acceptabilă" și cea de 2 para o monedă de 2 copeici.

Erau mai multe monede de 2 para decât cele de 1 para. Din ambele tipuri s-au produs monede în valoare de 1300 ruble, aproape de 100.000 monede în total. Aceasta pare a fi o cantitate considerabilă, dar în termeni comparativi era doar o picătură în masa monetară rusă, aceste suprabateri fiind destul de rare.

Monedele

Monedele Sadagura au fost produse din bronz și cupru aliate pentru a fi folosite în tunuri, nu în monede. Metalul odată topit și tras în fișii era de multe ori "recalcitrant" adică buretos, poros. Monedele în sine erau produse ieftin și matritele erau de multe

ori pastrate în uz chiar și după ce în mod normal ar fi trebuit să fie schimbate. Efectul cumulat este o monedă inferioară calitativ (există atât de multe diferențe minuscule pe câte poate găsi un om rabdator cu o lupă). Deși oamenilor nu le plăceau monedele lui Gartenberg, au continuat să le folosească de-voie-de-nevoie încă mult timp. Rezultatul este că o piesă bine batută în condiție bună este o mare raritate. Unele dintre probe au un design frumos, sunt bine bătute, din material bun. 5 copeici și 1 para cu simbolul cruciform sunt exemple în acest sens. Altele sunt mai puțin rafinate. De asemenea majoritatea celor din argint au matrite elegante și sunt bătute cu grijă.

În ceea ce privește probele, există ipoteza că cele cu aspect bun vin din Sankt Petersburg. Altele mai slabe erau produsele lui Gartenberg. Emisiunile din argint sunt datate 1772 și 1773, după modelul obișnuit. Toate, exceptând 1 para din 1772, sunt din matrite bune, cu ghirlande deasupra celor două scuturi ovale ale Moldovei și Valahiei. Acestea trebuie să fi fost duse la prezentarea făcută la Sankt Petersburg. Paralele mai brute sunt probabil de la monetăria Sadagura.

Marele Duce listează emisiunile din argint ca Novodel; Ilin, Tolstoi și Brekke le consideră originale, adică bateri contemporane lui Gartenberg. Novodelul 5 copeici și 1 para s-au bătut la monetăria Ekaterinburg, la început ca parte a producției din 1856 a Novodelor de clasă a două (limitații ale monedelor reale făcute cu matrite noi). Aceasta emisiune se caracterizează prin matrite slabe și lucrătura lipsită de finete. Foarte puține seturi s-au făcut în 1856 când matritele au fost create și doar patru seturi din aceleași matrite au fost pregătite special pentru Expoziția din 1870 a producătorilor ruși. Dar pe o perioadă de 20 de ani alte seturi și piese individuale au fost pregătite pentru comenzi separate.

În 1876 Marele Duce Romanov a vizitat monetăria din Ekaterinburg, care era pe punctul de a fi închisă, după 150 ani de activitate prolifică. A luat cu el diferite matrite, inclusiv ale celor 2 novodele, lucru menționat în lucrarea sa, "Corpus".

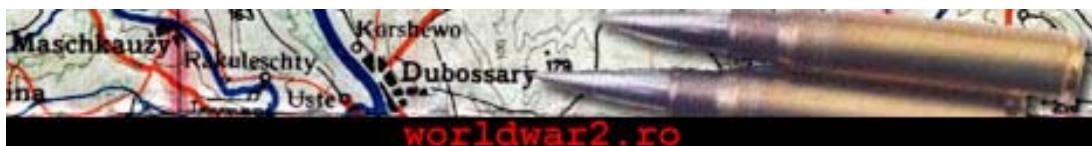
Proba originală de 5 copeici este foarte rară. Proba de 1 para, pentru care s-au făcut matritele novodel e mai puțin rară. Astfel ar fi fost logic ca mai mulți oameni să ceară (și deci să se producă) novodele pentru 5 copeici decât pentru 1 para. Curios totuși, novodelul de 5 copeici este cel mai rar.

Concluzii

Emisiunea monetară Sadagura are toate caracteristicile unor bani de război: un curs impus mult superior valorii metalului, cu valoarea nominală exprimată în două sisteme monetare diferite, o arie de acceptare strict limitată în interiorul celor două Principate și puterea circulatorie oficială ce a încetat odată cu retragerea armatei de ocupație.

Importanța din punct de vedere istoric al acestor monede este relevată de două aspecte:

- este prima emisiune comună Moldovei și Valahiei
- este singura emisiune monetară din cele două Principate pe parcursul a două secole (de după închiderea monetăriilor lui Dabija Voda în Moldova și Mihnea al III-lea în Țara Românească, și până la 1867)

Pentru colectionari, aceste monede sint importante si din alte puncte de vedere:

- tirajul mare, care le face relativ usor de gasit pe piata - fara insa a fi niste monede comune;
- amanuntul ca bronzul provine din tunuri capturate;
- marea diversitate de matrite folosite din cauza ca bronzul tunurilor este mult mai dur decit cuprul, astfel incit exista foarte multe variante diferite ca desen
- variatiile de culoare a metalului, datorate faptului ca tunurile folosite ca materie prima nu erau fabricate din aceleasi aliaje;
- variatiile mari de greutate chiar la monedele cu acelasi milesim.

Coroborind aceste variatii de desen, greutate, culoare a metalului se poate spune pe buna dreptate ca fiecare moneda Sadagura este unica in felul ei.

Bibliografie:

1. Journal of the Russian Numismatic Society, No.5 1981-1982: 2-9
2. G. Buzdugan, O. Luchian, C. Oprescu. Monede si Bancnote Romanesti. Ed. Sport-Turism Bucuresti 1977: 102-105
3. C.C. Kiritescu. Sistemul banesc al leului si precursorii lui. Editura Academiei R.P.R. 1964, vol. I: 100-101; 113-114.

Autor: Mircea Jar

Ordinul Sovietic Steaua Rosie Istorie, Variatiuni, Persoane Decorate

Ordinul Steaua Rosie (Fig. 1) este una dintre multele decoratii ale Uniunii Sovietice decernate pentru vitejie si servicii. Pe cat de simpla ii este forma, pe atat de impresionanta este insigna. Este o stea de argint cu cinci raze, emailata in rosu. Acest ordin are mai mult email rosu decat orice alt ordin sovietic. Ordinul Steaua Rosie are 45 mm in diametru. In centrul stelei este un disc de argint cu imaginea unui soldat sovietic cu o pusca. In jurul sau este inscriptia: "Muncitori din toate tarile, uniti-va!". Dedesubt sunt literele "СССР" impreuna cu secerasii si ciocanul. O panglica rosie cu o banda gri de 5 mm pe centru poate fi purtata in locul stelei (Fig. 2).

Ordinul Steaua Rosie a fost infiintat pe 6 aprilie 1930 prin ordinul Prezidiului Comitetului Executiv Central al URSS. Statutele ordinului au fost aprobate pe 5 mai 1930, primul ordin fiind acordat pe 13 mai 1930 eroului razboiului civil V. K. Blukher. La inceput ordinul era acordat ofiterilor si oficialitatilor de rang inalt. Era specificat ca ordinul se acorda pentru rezultate exceptionale in apararea URSS si pentru actiuni de mentinere a securitatii statului pe timp de pace. Ulterior a fost acordat si pentru serviciu indelungat pana la infiintarea Medaliei pentru Serviciu Ireprosabil la data de 14 septembrie 1957.

Conform statutului, ordinul poate fi acordat si unei unitati, vas sau organizatii. Poate fi acordat si strainilor. Este purtat pe partea dreapta a pieptului. Pana la 19 iunie 1943 era purtat pe partea stanga a pieptului (Figura 3). Cand este purtat cu alte ordine, pozitia sa este dupa Ordinul Razboiului pentru Apararea Patriei, clasa a doua.

(Figura 2. Byrne, D.)

(Figura 3. McDaniel, P.)

Tipuri si variatii

Ordinul are trei tipuri, dintre care tipul II are 8 variatii (Fig. 4-11 obtinute prin amabilitatea lui Arthur Bates si Soviet Military Awards Forum)

Figura 4. Tipul I cu marcaj de monetarie Goznak (numere de serie intre 205 si 754). Imagine obtinuta prin amabilitatea lui Paul McDaniel.

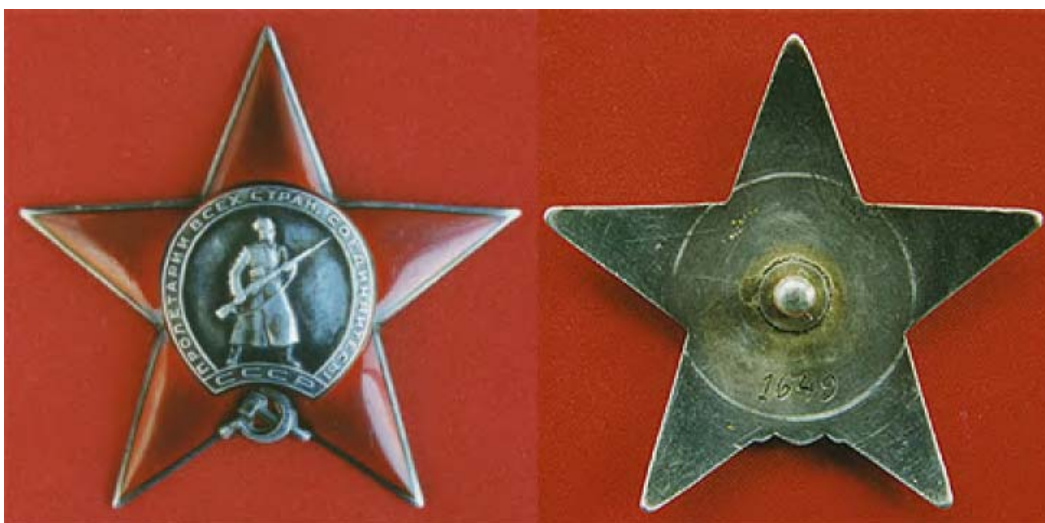

Figura 5. Tipul II - Piesa timpurie de tranzitie fara marcaj de monetarie (numere de serie intre 1053 si 1649). Imagine obtinuta prin amabilitatea lui Paul McDaniel.

Figura 6. Tipul II cu marcaj de monetarie Mondvor curbat cu litere mari
(numere de serie între 2647 și 7821)

Figura 7. Tipul II cu marcaj de monetarie Mondvor curbat cu litere mici
(numere de serie între 8664 și 10428)

Figura 8. Tipul II cu marcaj de monetarie Monetny Dvor și baza a surubului de prindere
(numere de serie între 11849 și 319702)

Tipul II cu marcaj de monetarie Mondvor ușor curbat cu litere medii (neilustrat) este foarte rar. A fost identificat de Paul McDaniel cu numere de serie în jur de 8700.

Figura 9. Tipul II cu marcaj de monetarie Monetny Dvor, margini plate ale stelei și fără baza a surubului de prindere (numere de serie între 265992 și 556842)

Figura 10. Tipul II cu marcaj de monetarie Monetny Dvor, fără baza a surubului de prindere (numere de serie între 529486 și 3831218)

Figura 11. Tipul II - duplicat cu marcaj de monetarie Monetny Dvor. În cazul duplicatelor, insignele neacordate aveau sters numărul lor de serie, în locul căruia era gravat numărul original, însoțit uneori de litera D a alfabetului chirilic.

Figura 12. Tipul III - piese cu trei nituri produse între 1941 și 1942 (numere de serie între 24702 și 28263). Imagine obținută prin amabilitatea lui Paul McDaniel.

Falsuri comune

Numarul și variațiunile "falsurilor" Ordinului Steaua Rosie sunt în continua creștere. Site-uri populare de licitații pe internet sunt inundate de falsuri vandute ca originale. Colectionarul trebuie să fie atent atunci când cumpără orice ordin sau medalie de pe aceste site-uri. Un vânzător reputat ar fi cea mai sigură cale de achiziție. Cel mai comun mod de a produce un fals este de a converti un model târziu al tipului II în într-o versiune Mondvor (Fig. 13) în într-un tip III cu trei nituri (Fig. 14).

Un exemplar tip II convertit într-o variațiune Mondvor (Fig. 13) va prezenta semne de slefuire și va avea un aspect neted pe revers. Aceasta din cauza procesului de îndepărtare a semnului original de monetație și a numărului de serie. O regiune întunecată, neatinsă de slefuire, va înconjura baza surubului de prindere. Numarul fals de serie este gravat de mână, iar semnul de monetație Mondvor este stantat deasupra surubului de prindere. Semnul de monetație este mare și drept. Acesta este tipul cel mai comun și fals al acestui ordin.

Figura 13. Fals Mondvor (Imagine obținută prin amabilitatea lui Paul McDaniel).

Un fals al tipului III este recunoscut prin niturile mari și bombate (Fig. 14). Niturile false sunt plasate neregulat. Cel mai greu de descoperit fals este pentru numerele de serie între 24000 și 28500.

Figura 14. Fals cu trei nituri (Imagine obținută prin amabilitatea lui Paul McDaniel).

Livrete de decoratii

Livretul de decoratii este un carnet cu coperti roșii tari și cu înscris auriu (Fig. 15). Acest carnet prezintă ordinele și medaliile posesorului. Coperta interioară are numele posesorului (Fig. 16).

Figura 15. Coperta livretului de decoratii

Paginile centrale dau detaliile ordinului acordat, numarul de serie si data acordarii (Fig. 17) precum si stampila oficiala si semnatura functionarului. Ultima pagina descrie autoritatea pentru decoratii si privilegiile legate de ele.

Livretul prezentat apartine Col. Boris Mikhailovitch Fiodorov (Fig. 16). Primele doua mentiuni (Fig. 17 sunt pentru Medalia pentru Serviciu Militar. A treia mentiune este pentru Ordinul Steaua Rosie. Judecand dupa data acordarii, 1956, decorarea a fost cel mai probabil pentru serviciu indelungat.

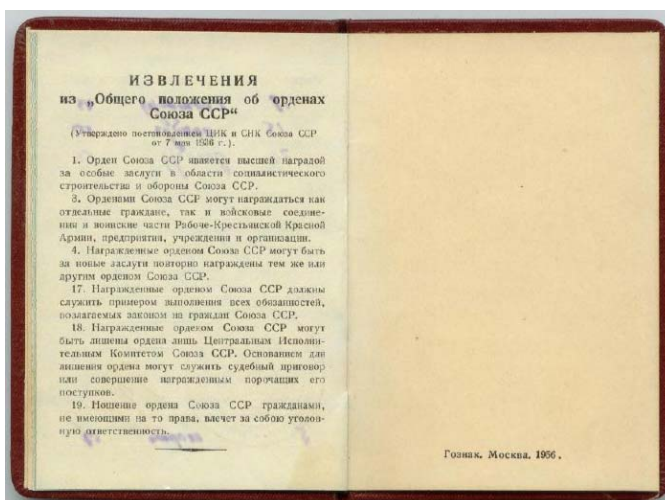
Figura 16. Livretul de decoratii al lui Boris Mihailovici Fiodorov

Figura 17. Decoratiile posesorului

Figura 18. Privilegiile date de ordinele acordate

Persoane decorate

Printre cei decorati cu Ordinul Steaua Rosie sunt multe persoane cunoscute, dar si mii de soldati obisnuiti. Printre persoanele de marca care au primit ordinul se numara Gen. Mr. I. N Spepanenko (Fig. 19) care a primit de doua ori Titlul de Erou al Uniunii Sovietice si Col. A. P. Yakimov deasemenea Erou al Uniunii Sovietice. Ambii au primit de cinci ori Ordinul Steaua Rosie.

Figura 19. Gen. Mr. I. N Spepanenko

Figura 20. Col. I. E. Ryzhkov

Numarul celor care au primit de patru ori ordinul Steaua Rosie este mult mai mare. Col. V. S. Volkov, Erou al Uniunii Sovietice, a primit de trei ori Ordinul Steaua Rosie. Printre cei decorati de doua ori se numara Sg. Maj. D. A. Shluga, Slt. K. P. Tishchik si Col. I. E. Ryzhkov (Fig. 20), Erou al Uniunii Sovietice.

Printre cei decorati o singura data se numara lunetistele Nina Alexeyevna Lobkovskaya si Lyudmila Pavlichenko, Erou al Uniunii Sovietice, precum si Eroul Uniunii Sovietice Mr. P. V. Bazanov, Col. Boris Fiodorov si Cpt. A. Pavlynk (Fig. 21).

Figura 21. Cpt. A. Pavlynk (Zaloga)

Diagrama de mai jos prezinta distributia pe ani a numerelor de serie ale decoratiilor acordate (Fig. 22).

Fie ca a fost acordat pentru vitejie, fie pentru serviciu indelungat, Ordinul Steaua Rosie este unul dintre cele mai acordate ordine ale Uniunii Sovietice. De aceea si exista suficiente exemplare pentru orice colectionar de achizitiona unul sau doua pentru colectiile sale. Versiunile comune ale Ordinului Steaua Rosie cu livret sunt destul de ieftine pentru

a fi o piesa de inceput a unei colectii.

1933 - N ^o	109-210
1934 - N ^o	219-302
1935 - N ^o	458-705
1936 - N ^o	727-1918
1937 - N ^o	3035
1938 - N ^o	3220-4076
1939 - N ^o	5015-6031
1940 - N ^o	6251-7244
1941 - N ^o	18094-22653
1942 - N ^o	24515-73458
1943 - N ^o	83320-301000
1944 - N ^o	329491-999090
1945 - N ^o	1003749-2860000
1949 - N ^o	2877722-2890721
1951 - N ^o	2991925 - 2980961
1952 - N ^o	3016312-3068951
1954 - N ^o	3199110
1955 - N ^o	3311551
1957 - N ^o	3462734-3543966
1961 - N ^o	3556129
1967 - N ^o	3615573-3644454
1971 - N ^o	3678085
1973 - N ^o	3696528
1979 - N ^o	3714969
1982 - N ^o	3738669
1988 - N ^o	3789268

Figura 22. Distributia pe ani a numerelor de serie (Shishkov & Muzalevsky)

Bibliografie

Correspondenta cu Arthur Bates, Soviet Military Awards Forum

<http://www.soviet-awards.com/> - Soviet Military Awards Page

http://en.wikipedia.org/wiki/Order_of_the_Red_Star

http://en.wikipedia.org/wiki/Soviet_sniper - Lunetisti sovietici

http://en.wikipedia.org/wiki/Lyudmila_Pavlichenko - Lunetista sovietica

Zaloga, Steven J., The Red Army of the Great Patriotic War 1941-1945, Oxford, U.K. 1984. Osprey Publishing

Shishkov, Sergey & Muzalevsky, Mikhail, Orders and Medals of the USSR 1918-1991, Vol. 1, Vladivostok, USSR. Voron Publishing.

McDaniel, P. & Schmitt, P. The Comprehensive Guide to Soviet Orders and Medals, Arlington, Virginia. 1997. Historical Research

Bartel, P. & Karnes, I. Soviet Medals and Badges, USA. 2000.

Byrne, D. CCCP Orders and Medals of the Soviet Union, Tulsa, Oklahoma. 1984.

Autor: Michael B. Riley

Materiale Nemetalice Utilizate Pentru Confectionarea de Monede

Pe langa metalele si aliajele acestora, prezentate in numarul trecut al revistei, uneori in decursul istoriei s-au utilizat, din anumite considerente, pentru emiterea de monede si diverse alte materiale nemetalice si total improprii acestui scop.

Carbune: in 1922 un numar mic de monede/bancnote de necesitate, notgeld, s-au emis din carbune in timpul hiperinflatiei din Germania.

Moneda din carton
Leyden 1574

Carton: desi nu este un material care sa reziste in timp totusi cartonul a fost utilizat pentru emisiuni de moneda. Astfel in 1574 orasul Leyden era sub asediu. Conducatorii orasului au hotarit sa confectioneze o moneda din carton avind valoarea nominala de 20 stuiver. Moneda avea diametrul de 38 mm, si avea inscriptionata urmatoarele cuvinte: "Godt behoeve Leyden" si "N.O.V.L.S.G.I.P.A.C" (Nummus obsessae urbis Lugduni sub Gubernio illustrissimo Principe Auriaci cusus).

Lut: Inainte de sfirsitul celui de-al doilea razboi mondial in Japonia s-au confectionat din teracota monede cu valoarea nominala de 1 sen.

Lemn: In 2005 republica Congo a emis o moneda comemorativa de 5 franci din lemn de artar avind imprimata pe una din fete o gorila (specie pe cale de disparitie datorita vanarii excesive dar si datorita taierii padurii tropicale), iar pe cealalta un leu in picioare. Moneda are 40mm in diametru si a fost emisa intr-un tiraj de 2000 de exemplare.

Sticla: Monedele din sticla sunt foarte rare. In Egipt s-au descoperit mici bucati de sticla din secolul I-IV AD care se banuieste ca au fost utilizate ca monede. Tot in Egipt in perioada fatimida, 969-1171, se utilizau monede (dar si etaloane monetare) din sticla colorata, fiecare culoare desemnind o anumita valoare a monedei. In lumea islamica primele greutati pentru verificarea monedelor au fost confectionate din sticla. Se pare ca aceste etaloane din sticla au fost utilizate si ca moneda de schimb. In timpurile noastre, ducele Spremont a emis in Maehren (regiune din estul Boemiei) niste monede

din sticla.

Plastic: In mod frecvent diversele materiale plastice se utilizeaza pentru emiterea de jetoane. In 2004 Congo a emis o moneda de 10 franci dintr-un plastic acrilic asemanator sticlei organice (deci este transparenta) cu diametrul de 50mm si grosimea de...21mm. Moneda prezinta imaginea tridimensionala a celei mai mari corabii din lume construita de chinezi in secolul XV pentru a transporta girafe din Africa in China. Corabia avea circa 140m lungime, 60 m latime si 9 catarge. Dezavantajele acestei monede inedite este ca nu are/sau ca prezinta pe cele doua fete acelasi desen. Tirajul acestei emisiuni neobisnuite a fost de 2000 de exemplare. Pe site-ul <http://www.joelscoins.com/> se mai gasesc la un pret de 35 \$ in stare proof. In 2006 congolezii au pus in circulatie o alta moneda din acelasi material. Valoarea nominala fiind de 25 de franci. Moneda prezenta, tot tridimensional, fregata Shtandart, nava amiral a flotei tarului Petru cel Mare, construita de mesteri danezi in 1703.

Portelan: La inceputul secolului XVIII in Thailanda au fost folosite monede din portelan. In perioada de colaps a economiei germane de dupa primul razboi mondial citeva orase au emis monede din acelasi material casant si total impropriu pentru emisiuni monetare. Multe din acestea monede (cu diverse denominatii) au fost din portelan rosu si s-au produs in fabrica de portelan din orasul Meissen, care a emis si monede din portelan alb chinezesc. Aceste emisiuni germane se incadreaza in categoria banilor de necesitate.

Piele: Pielea a fost utilizata in decursul istoriei ca material pentru confectionarea banilor, in special in timpul asediilor si al situatiilor de urgenta. In anul 743 imparatul bizantin Constantin V Kopromyos, in timpul razboiului civil, a permis emiterea de monede din piele. Un alt imparat Friedrich II in 1241, in timpul ocupatiei provinciei Faenza (Ravenna-Italia), avea dificultati cu procurarea de metale pentru monede asa ca a scos monede din piele. Cele mai vechi monede din piele au fost confectionate in China in timpul imparatului Wu (140-86 BC). Ele erau din piele de cerb alb si erau utilizate in cadrul palatului ca bani de joc/jetoane. In secolul XIX banii din piele au fost utilizati in tarile baltice intre 1810 si 1831 si in timpul marii inflatii din Germania. In 1923 in orasul Poessneck (Germania) au circulat ca "monede" talpi de pantofi de dama sau barbati purtind semnatura oficialilor si avind valori de 25

si 50 de pfennigi de aur. In acelasi oras bancnota de 50 milioane de marci a fost tiparita pe piele. In Insula Man se pare ca au circulat intre 1570 si 1780 bani in piele.

Toate aceste monede/bani in piele inlocuitori temporari de moneda metalica, erau de fapt bucati din piele care probabil purtau o semnatura oficiala si insemne (ca in cazul taplilor de pantofi mai sus amintite) care sa le ateste valoarea nominala. Aduceau mai mult a bancnote decat a monede, dar cum in secolul VIII, de exemplu, nu se punea problema existentei bancnotelor le putem considera monede, asa cum o fac si numismatii straini.

Fibre: La sfirsitul celui de-al doilea razboi mondial datorita

lipsei acute de metale in regiunea Manchukuo, din nordul Chinei s-a emis o moneda de 5 fen dintr-un material fibros rosu la fel de tare ca si un metal. Aceasta moneda nemetalica are valoarea de catalog de 60 de dolari in stare VG.

Piatra: In insula Yap localnicii utilizeaza pentru diverse tranzactii discuri din piatra, mai precis din aragonit (un mineral alcatuit din carbonat de calciu cristalizat avind cristale mari de cuar, mineral care nu se gaseste pe insula), asemanatoare unor pietre de moara cu o gaura in mijloc (pentru a putea fi usor transportate). Detalii despre inedite monede de piatra se gasesc in numarul 5 al revistei noastre.

Bibliografie:

1. http://www.moneymuseum.com/standard_english/raeume/geld_machen/werkstatt/material/material.html
2. <http://www.tclayton.demon.co.uk/>
3. <http://www.joelscoins.com>

Autor: ing. Dorel Balaita, Onesti-Bacau

Multiplele Fete ale Jetoanelor

Pentru început, **ce este un jeton?** Exista mai multe definitii separate, în principal datorita faptului ca, de-a lungul timpului, jetoanele au servit unor scopuri diverse.

Emise în Europa începând cu secolul XIII, aceste mici discuri asemanatoare atât monedelor cât si medalilor, în functie de caz pot fi considerate monede, medalii, amândoua la un loc - sau nici una, nici alta. Poate pare derutant, însă chiar la o analiza superficiala se observa atât similaritati, cât si deosebiri.

Prima întrebuintare a fost **numaratoarea**. Adunările de numere, asa cum le învățam încă din clasa întâia, erau un proces mult mai laborios în Evul Mediu. Era folosită o "masă de calcul" împartită în linii si coloane pe care se puneau jetoane. Numerele de adunat se descompuneau în unitati, zeci, sute, mii, fiecare numar pe o coloana separata. De exemplu, pentru rezolvarea adunării 1617+1416 se proceda astfel:

- pe prima coloana, pentru materializarea numarului 1617:
 - un jeton pe linia miilor,
 - un jeton între linia miilor si a sutelor (simboliza cifra 500),
 - unul pe linia sutelor,
 - unul pe linia zecilor,
 - unul între linia zecilor si a unitatilor (simboliza cifra 5),
- doua pe linia unitatilor - deci în total 7 jetoane;
- pe a doua coloana, pentru numarul 1416:
 - un jeton pe linia miilor,
 - patru jetoane pe linia sutelor,
 - un jeton pe linia zecilor,
 - un jeton între linia zecilor si a sutelor (cifra 5),

- unul pe linia unitatilor - deci în total 8 jetoane;
- pe ultima coloana se afisa rezultatul:
- pe linia unitatilor se trec doua jetoane de pe prima coloana si unul de pe a doua coloana, deci se trec trei jetoane;
- cele doua jetoane dintre liniile unitatilor si zecilor devin un jeton pe linia zecilor, care se adauga la cele doua jetoane adunate de pe linia zecilor - în total 3 jetoane pe aceasta linie;
- cele cinci jetoane de pe linia sutelor devin unul între sute si mii (500) - si adunat cu celalalt dintre linii devine unul pe linia miilor; deci pe linia sutelor din coloana a treia e gol;
- pe linia miilor, pe lângă jetonul pus ca rezultat al adunării sutelor, se adauga cele doua jetoane din primele doua coloane - asadar, pe a treia coloana sunt 9 jetoane.

Jetoanele folosite în acest scop sunt asa numite **rechenpfennigi** (banuti de numaratoare). Au fost foarte populare până în prima parte a secolului XIX.

Modelele foarte variate ale acestor jetoane de calcul, de multe ori cu legende fanteziste si chiar incorecte gramatical, dovedesc faptul ca nu erau emisiuni oficiale - chiar daca uneori împrumutau blazoane sau efigii de pe monede.

O alta întrebuintare a fost aceea **pentru votare** sau chiar **pentru marcarea prezentei** în adunările deputatilor, camere legislative, camere de comerț, etc, în sensul ca fiecare participant arunca un jeton într-un vas (un vas era pentru voturile "pro", altul pentru cele "împotriva"), de unde probabil si denumirea lor (de la jeter = a arunca).

Aceste jetoane se apropie ca executie si material de medalii (bronz, alama, argint) dar se deosebesc de acestea prin aceea ca nu tin cont de un moment precis (nu comemoreaza ceva

anume).

O alta categorie de jetoane sunt cele utilizate ca **semne monetare**. Acestea sunt mijloace de plata folosite în anumite perioade ca substitut al monedei marunte; apariția lor se datorează diverselor crize ale societății (ca urmare a războaielor, perioadelor de declin economic) - dar aceasta nu este o regulă deoarece ele sunt semnalate și în perioade de stabilitate.

În funcție de emitent, aria de acceptare a acestor semne monetare putea fi un oras, un magazin anume sau o firma.

Valoarea înscrisă pe aceste jetoane este un echivalent banesc (exprimat explicit în bani sau zile-munca), o anumită marfă (pâine, carne, bautura, tutun), sau un anumit serviciu (o călătorie cu tramvaiul, cu ascensorul, o convorbire telefonică).

Trebuie precizată **marea diferență dintre monede și jetoane**: jetoanele nu au acoperire, iar valoarea lor facială nu este garantată de nimeni - decât în cazul celor ale cazinourilor - care sunt obligate prin lege să aibă oricând disponibilă contravaloarea în bani a jetoanelor emise.

Conform unor autori francezi, jetoanele (franceze, germane) cu valoare facială înscrisă sunt incluse în categoria monedelor de necesitate și a banilor de război. Această diferențiere este - cel puțin în cazul jetoanelor românești - parțial greșită. Într-adevăr, cele mai vechi jetoane românești cunoscute par să se clasifice în categoria **monedelor de necesitate**, provenind din perioada premergătoare apariției monedei "mari" din argint (1868-1872 după Kiritescu) și fiind emise chiar de instituții ale statului - Manufactura de Tutun sau Depozitul Central al Armatei - dar cu marea deosebire că valoarea înscrisă nu era un echivalent banesc, ci timp de muncă (zi, 1 zi, 1 zi).

Primele jetoane **cu valoare în echivalent bani** au apărut când problema monedei marunte era rezolvată, dar scopul lor era apropiat de cel al bonurilor de masă din zilele noastre; erau valabile la cantine, magazine de întreprinderi, berării etc.

Jetoanele emise de întreprinderi și distribuite angajaților erau un subterfugiu inteligent de a determina angajații să își cheltuiască o parte din venituri tot în avantajul patronului, fie la cantina, fie la economatul întreprinderii.

Jetoanele de cofetării, restaurante sau berării - emise inițial pe fondul lipsei de monedă marunta din timpul și după Primul Război Mondial - erau destinate "fidelizării" clienților; dându-li-se rest aceste jetoane în locul banilor marunți, îi determinau pe aceștia să se întoarcă să le cheltuiască tot acolo, practica ce a continuat și în perioadele de stabilitate economică.

Următoarea categorie este cea a jetoanelor **folosite la utilizarea aparatelor**. Fie că permiteau accesul la tramvai, lift, tomat sau un automat de cafea, acestea au un punct comun: trebuiau cumparate, posesia lor dovedind plata serviciului. Acestea au apărut ca și consecință a faptului că tarifele respective nu puteau fi echivalate cu o anumită monedă, sau pentru că tarifele pentru aceleași servicii variau (o fișă de tomat putea fi luată de la un bar la un pret, iar la alt bar la alt pret...).

EXONUMIA (partea numismatică care se ocupă cu studiul jetoanelor) este în România la început, însăși munca de catalogare

facută cu pasiune de ani buni de către Erwin Schaeffer - autorul deja celebrei lucrări "Jetoane - România - semne valorice și marci" este departe de final.

C.C. Kiritescu, în 1964, în primul volum al lucrării sale "Sistemul banesc al leului și precursorii lui" descria 14 jetoane; în plus, ataca ideile sau necesitățile economice care au stat la baza emiterii jetoanelor în România cu argumente specifice perioadei socialiste: "Marx a demonstrat că, în cadrul producției de marfă, banii-munca nu sunt altceva decât utopie plată" (pag. 341 op. cit.) sau "scopul principal al emisiunilor de semne monetare particulare era deci acela de a procura capitalistului posibilitatea ca, pe lângă exploatarea muncitorului ca vânzător al forței de muncă, să-l mai exploateze și în ipostaza de cumpărător al marfurilor de primă necesitate" (pag. 342).

Câteva ani mai târziu, G. Buzdugan, Octavian Luchian și C. Oprescu în ampla lucrare "Monede și Bancnote Românești" (1977) identifică deja 149 semne monetare și apare pentru prima oară și denumirea alternativă de jetoane - data între paranteze. Și acești autori sunt tributari "Capitalului" lui Marx, denunțând jetoanele ca pe o formă suplimentară de exploatare a angajaților de către patroni.

Anul 2003 a umplut un mare gol, odată cu apariția primei ediții a catalogului lui Erwin Schaeffer. Numarul jetoanelor catalogate, împreună cu alte "documente din metal" - cum ar fi marci de scule, marci de câini, sau insigne de recenzori - se ridică deja la peste 2000.

Spuneam mai sus că munca de cercetare și catalogare a autorului nu e la capatul drumului, zvonuri "din sursa sigură" spun că alte aproximativ 700 de jetoane inedite românești își vor găsi locul în viitoarea ediție a catalogului Schaeffer.

În concluzie, jetoanele românești, prin diversitatea lor, prin legătura cu locuri celebre la timpul respectiv (să amintesc doar câteva din marile rarități: jetoanele de la Capsa sau din localități pierdute de România: Bazargic sau Balcic - localități actualmente în Bulgaria) aparțin unui domeniu fascinant, iar satisfacția colecționării lor e cu atât mai mare cu cât legătura cu locuri, localități sau chiar nume - e mai palpabilă. Dezvoltarea acestei ramuri tinere a numismaticii românești ar trebui să fie o dovadă a recunoașterii aportului jetoanelor la istorie.

Autor: Mircea Jar

Biletul de "Imprumutare" a Comitetului Revolucionar Roman din 1853

Se stie , ca sefii revolutiunii romanesti din 1848 au fost nevoiti sa se expatrieze, in urma ocuparii Principatelor de catre ostile rusesti si turcesti. Stabiliti unii la Paris, alti la Londra sau la Constantinopol, in Italia sau in Asia-Mica, acesti oameni hotarati si facand o intinsa propaganda in favoarea revendicarilor poporului nostru. Caci nu trebuie sa uitam, ce revolutionarii de la 1848 urmareau pe langa liberarea Principatelor de sub jugul protectoratului rusesc, si realizarea unitatii nationale, si de aceea ei nu pledeau numai cauza celor doua principate, Muntenia si Moldova, ci cauza intregului neam romanesc.

Contactul celor mai multi dintre emigranti cu cecurile politice influente din Europa le-a permis sa destiepe simpatia acestora pentru cauza romaneasca, dar in acelasi timp sa si cunoasca secretele politicii europene si sa caute a se folosi ele.

Astfel cand la inceputul anului 1853 incepura sa se inaspreasca relatiile intre Rusia si Turcia, sustinuta de Franta si Anglia, si razboiul ameninta sa se declare intre aceste tari, revolutionarii nostri aflatori in strainatate au inceput sa se agite, sustinand din toate puterile interesele aliatilor contra Rusiei, deoarece caderea acestei din urma insemna inceputul liberarii Romanilor. Razboiul ce avea sa izbucneasca era privit de ei ca razboiul neamului nostru si de aceea toate incercarile fura facute pe langa aliati, ca sa ingaduie organizarea unui corp de armata romaneasca, destinat sa lupte alatura de ei contra Rusilor.

In legatura cu aceasta actiune, cred ca trebuie pusa si incercarea "comitetului national revolutionar roman" de a realiza un mare imprumut, cu ajutorul caruia sa poata face fata cheltuielilor necesitate de lupta pentru "independenta si libertatea Romaniei".

Nu avem informatii mai precise asupra acestei incercari; stim numai atata, ca pentru acoperirea imprumutului s-au emis bonuri de cate 10 ducati sau galbeni imparatesti, care poarta data de 1853 si semnaturile lui D. Bratianu, Stefan Golescu si C. A. Rosetti.

Inca in 1904 regretatul C. Alessandrescu a prezentat Societatii Numismatice Romane un astfel de bon, in original; iar acum de curand Cabinetul Numismatic al Academiei Romane a reusit sa-si procure o copie fotografica dupa primul bon emis, (Seria A No. 1), pe care o comunicam aici cititorilor nostri.

De forma patrata (18x10) bonul acesta prezinta sus la mijloc vulturul Tarii-Romanesti cu cruce in cioc si tinand in ghiare un manunchi de fulgere, iar jos la mijloc, pentru a face dovada de descendenta romana a acelora pentru liberarea carora se facea imprumutul, este infatisata legendara lupoaica cu Rom si Rem. La coltul stang, de jos, un coif asezat peste doua sabii incrucisate, iar la cel drept o teava de tun insotita de trei ghiulele si de scule de artilerie, arata ca imprumutul se facea in vederea unei actiuni militare. Laturile bonului sunt impodobite cu

frumose ornamente de linii spirale.

Legenda pe 12 randuri este urmatoarea:

In partea stanga a bonului intr-un cerc se vede o figura femeiasca infatisand Romania cu legenda circulara:ROMANIA UNA si NEDESPARTITA; in partea dreapta intr-un alt cerc, pe 4 randuri: COMITETUL I NATIONAL I REVOLUTIONAR I ROMAN. Pe marginea de jos se afla insemnarea: O circulara particulara face cunoscute bazele si toate conditiile imprumutarii.

Nu-mi sunt cunoscute conditiile in care s-au emis aceste bonuri, nici rezultatul imprumutului. Data fiind raritatea lor si faptul ca operatiunea acesta a Comitetului revolutionar nu este amintita de izvoarele contemporane, putem crede ca imprumutul nu a fost lansat in cercuri mai largi se de aceea numarul bonurilor ce s-au pastrat este atat de redus.

In orice caz emigranti au izbutit sa organizeze o mica armata romaneasca, ce s-a pus la dispozitia aliatilor, dar Turcii au zadarnicit orice incercare a Romanilor de a participa la razboiul Crimei.

Autor: Const. Moisil

Articol publicat in Cronica Numismatica - Foaie de informatiuni a societatii Numismatice Romane, ianuarie-februarie 1921

Despre Jetonul Emis de Iluzionistul Cortini Cu Ocazia Reprezentatiei din Bucuresti

Vizita la Bucuresti a iluzionistului Cortini (Paul Cort / Paul Korth) în 1937 a lasat putine marturii. Printre cele mai des întâlnite astfel de atestari însa se numara jetoanele de aluminiu care mai pot fi gasite din când în când la numismati.

Pe aversul acestor jetoane apare imaginea iluzionistului, alaturi de numele sau: CORTINI. Pe reversul lor sunt trecute data si locul reprezentatiei: Dez. 1937 Theater Variete Vox Bucharest. Dupa cum am spus, jetoanele sunt realizate din aluminiu, au 33.5 mm. diametru si cantaresc 2.8 grame.

Cortini a fost un iluzionist german din Prusia de Est care a trait între anii 1890-1954. Numarul de magie care l-a facut faimos pe Cortini se numea "Visul saracului" si consta în tragerea aparent la nesfârșit de monede din aer. Desi acest numar de magie este destul de comun, Cortini era cunoscut pentru reprezentatiile sale spectaculoase, care i-au si atras porecla de "Omul cu 100.000 de dolari". În timpul reprezentatiilor sale, întreaga scena era decorata cu monede, la finalul reprezentatiei cazând o perdea, de asemenea formata din monede. Cortini a murit în urma unui infarct în timpul uneia dintre reprezentatii, la Scala din Copenhaga, în 16 noiembrie 1954.

Cortini obisnuia sa-si confectioneze jetoane din aluminiu pentru locurile în care avea reprezentatii, jetoane folosite de altfel în numerele sale de magie. Sunt cunoscute aproximativ 40 de astfel de jetoane Cortini, provenind de la teatre din întreaga Europa. Astfel, exista jetoane Cortini din Londra (Teatrul Holborn), Berlin (Winter Garten si Scala), Haga (Teatrul Scala), Wiesbaden (Teatrul Walhalla), Chemnitz (Teatrul Central) si multe alte locuri. Aversul acestor jetoane este în general identic, diferite notabile fiind pe revers, unde se întâlnesc totusi câteva stiluri predilecte. În 1990 a aparut în Germania si o carte despre viata lui Cortini. Cartea intitulata "Cortini: Manipulator-Iluzionist" a fost scrisa

de Hannes Holler si Wittus Witt.

Jetonul Cortini provenind de la reprezentatia din Bucuresti din 1937 se numara printre jetoanele Cortini cu o raritate medie. Dat fiind faptul ca exista putini colectionari specializati pe acest tip de jetoane (în special din SUA), preturile acestor piese fluctueaza destul de mult. La o licitatie internationala un jeton Cortini Bucharest s-a vândut si cu un pret de peste 100\$, dar preturile normale din strainatate variaza între 20\$ - 40\$. În România, datorita numarului mai mare de astfel de jetoane, preturile sunt mult mai mici.

Jetoanele Cortini fac parte din ceea ce colectionarii numesc "magic tokens". În ceea ce priveste aceste jetoane folosite de iluzionisti nu exista o definitie foarte exacta. Ele sunt jetoane realizate de catre iluzionisti sau pentru comemorarea unor iluzionisti sau sunt monede utilizate pentru realizarea unor scamatorii. Aceste jetoane sunt confectionate în asa fel încât sa usureze mânuirea lor, dar au fost folosite si pentru reclama, fiind oferite spectatorilor ca amintire, dupa reprezentatii.

Exista si un catalog al jetoanelor folosite de iluzionisti "Magicians' Tokens and Related Items" scris de F. William Kueth Jr. Catalogul a fost publicat în octombrie 1978 sub forma unei brosiuri (volumul 18, nr. 5 din revista TAMS - Token and Medal Society). Desigur si jetonul Cortini Bucharest este prezentat în acest catalog, cu codul "MT080n Cortini". Din câte cunoastem este singurul jeton românesc prezentat în respectivul catalog. În catalogul "Jetoane România. Semne valorice si marci" realizat de dl. Erwin Schäffer si publicat în anul 2003, jetonul Cortini este descris la pozitia de catalog 382.

Aceasta piesa poate fi considerata ca fiind un jeton atipic. Absenta valorii nominale, precum si prezentarea portretului lui Cortini îl fac sa semene mai mult cu o medalie. Faptul ca a fost conceput ca un substitut al unor monede, pentru folosirea în cadrul unui numar de iluzionism, îi justifica însa încadrarea în rândul jetoanelor.

Multumim pe aceasta cale domnului Randy Forgaard, membru al "New England Magic Collectors Association" pentru informatiile deosebit de interesante furnizate si domnului Peter Monticup, proprietar al MargicTricks.com, pentru sprijinul acordat în cercetarea acestui subiect.

Autor: Tudor Ciomara

Romania dupa 23 August 1944

Lovitura de stat din 23 august 1944, când guvernul a fost rasturnat iar maresalul Antonescu a fost arestat, a avut drept scop încetarea razboiului pe care România îl purta cu Națiunile Unite. Chiar dacă, în urma declarației radiodifuzate din 23 august a regelui și a celei a guvernului din 24 august, armata română a încetat focul și nu a întreprins acțiuni împotriva trupelor sovietice, acestea din urma s-au comportat în continuare ca în stare de război. Astfel ca URSS a tergiversat intenționat semnarea armistițiului de încetare a focului, ocupând propriu zis România și aplicându-i statutul de țară învinsă. Abia la 12 septembrie 1944 a fost semnată Convenția de Armistițiu între România și Națiunile Unite.(1)

Delegatia care a semnat Convenția din partea României a fost alcătuită din L. Patrascanu, D. Damaceanu, B. Stirbey, G. Pop, iar din partea Înaltului Comandament Aliat de către R. Malinowski. Încă de la primul paragraf este recunoscută înfrângerea României în războiul împotriva Națiunilor Unite. Articolul 1 atestă încetarea războiului României împotriva URSS din 24 august ora 04.00 și ieșirea din războiul împotriva Națiunilor Unite, ruperea relațiilor cu Germania și sateliții acesteia și intrarea în război de partea Națiunilor Unite împotriva Germaniei și Ungariei. România pune la dispoziție în acest sens nu mai puțin de 12 divizii de infanterie împreună cu serviciile tehnice auxiliare. Operațiunile militare vor conduse de către Înaltul Comandament Aliat (sovietic).

În articolul 2 este stipulată obligația României de a dezarma și interna forțele armate germane și ungare de pe teritoriul României cât și a cetățenilor celor două state cu reședință pe teritoriul românesc.

În conformitate cu articolul 3 România va asigura liberă mișcare a forțelor sovietice și ale celorlalți aliați în orice direcție, punând la dispoziție mijloacele de comunicare pe pământ, apă și în aer pe cheltuiala României.

Articolul 4 stabilește frontiera între România și URSS ca fiind cea din 28 iunie 1940. În conformitate cu articolul 5 România va preda toți prizonierii Națiunilor Unite și pe toți cei aduși cu forța în România, iar până la îndeplinirea acestei sarcini se obliga să le asigure "hrana îndestulătoare, îmbracaminte și asistență medicală". Eliberarea tuturor cetățenilor arestați sub acuzația de acțiuni în favoarea Națiunilor Unite sau din cauza origini lor rasiale și desființarea legislației discriminatorii și restricțiile impuse din această cauză sunt stipulate la articolul 6. Remiterea ca trofee către Înaltul Comandament Aliat (sovietic) orice material de război al Germaniei și al sateliților acesteia aflat pe teritoriul românesc este obiectul articolului 7.

La articolul 8 este prevăzută interdicția exportului sau a exproprierii proprietăților aparținând Germaniei, Ungariei sau naționalităților lor fără autorizația Înaltului Comandament Aliat (sovietic). Articolul 9 este stipulată remiterea către Înaltul Comandament Aliat (sovietic) a tuturor vaselor care aparțin

sau au aparținut Națiunilor Unite, aflate în porturile românești, menționând că de starea acestora răspunde Guvernul român. La articolul 10 România se obliga să rascumpere monedele puse în circulație de către Înaltul Comandament Aliat (sovietic) în condițiile impuse de acesta. Totodată este stipulat controlul vaselor românești și folosirea acestora în interesul general al Aliatilor.

Despagubirile de război ce trebuie plătite URSS sunt stabilite la 300.000.000 dolari americani plătibili în 6 ani în marfuri (produse petroliere, cereale, material lemnos, vase maritime, fluviale, mașini) sunt stabilite la articolul 11. Suma ce va fi plătită celorlalte state ale Națiunilor Unite va fi stabilită ulterior. Articolul 12 stabilește că vor fi restituite către URSS toate valorile și materialele aparținând acestora. Articolul 13 prevede că vor fi restabilite toate drepturile și interesele Națiunilor Unite și naționalităților lor pe teritoriul românesc, în bună stare, așa cum existau înainte de război. Colaborarea la arestarea și judecarea celor acuzați de crime de război este o obligație stabilită la articolul 14.

Articolul 15 menționează că toate organizațiile prohibiteriste și cele care fac propagandă anti Națiunile Unite vor fi dizolvate. Articolul 16 stabilește cenzura publicațiilor, a spectacolelor de teatru și de film, a radioului, poștei, telegrafului și telefonului precum și a corespondenței, inclusiv a celei diplomatice. La articolul 17 este hotărâtă restabilirea condiționată a administrației civile românești în Transilvania în afara unui sector până la o distanță de 50 - 100 km de linia frontului în funcție de condițiile terenului.

Articolul 19 consfințește înființarea Comisiei Aliate de Control care va reglementa și controla executarea condițiilor Armistițiului până la încheierea păcii, lucrând în numele Puterilor Aliate. Dictatul de la Viena este considerat nul și neavenit, iar Transilvania (sau cea mai mare parte a ei) va fi restituită României cu condiția confirmării acestui fapt la Conferința de Pace este obiectul articolului 19. Articolul 20 precizează că prezentele condiții intra în vigoare în momentul semnării lor.

În urma actului de la 23 august Armata Rosie a ajuns, într-o situație nesperată, la malurile Dunării, iar ulterior a ocupat Bulgaria. Această situație a neliniștit profund Marea Britanie care își vedea amenințată poziția sa în Mediterana prin înaintarea trupelor sovietice către strămtori. Interesul lui Stalin pentru această zonă a fost exprimat și în negocierile cu Hitler când a cerut ca Bulgaria să se afle în sfera de influență sovietică. Pentru a reglementa situația din Balcani, W. Churchill se va deplasa la Moscova la 9 octombrie 1944 unde îi va propune lui Stalin celebrul Acord al procentajelor, prin care, în schimbul unei influențe de 90 % în Grecia, ceda practic Europa centrală și de sud-est URSS. În urma acestui acord, România cadea în sfera de influență a Moscovei, URSS având un procent de 90 % iar ceilalți 10 % în România. La Postdam împărțirea sferelor de influență a fost reafirmată.

Aceasta influenta a Moscovei s-a materializat în implicarea în alcatuirea guvernelor și preluarea puterii de către comunisti cu sprijinul armatei sovietice și în special a adjunctului ministrului de externe sovietic, Visinski, care s-a deplasat personal la București, impunându-i regelui Mihai vointa lui Stalin.

Primul guvern care a preluat puterea după arestarea lui Antonescu a fost condus de către generalul Sanatescu. PCR și PSD parasesc BND la 12 octombrie 1944 și câteva zile mai târziu și reprezentanții lor parasesc guvernul, cele două partide punând bazele FND în care au mai intrat și Frontul Plugarilor, MADON. În noul guvern format tot sub conducerea lui Sanatescu au intrat foarte mulți reprezentanți ai comunistilor. Neputința guvernului în fața acțiunilor comunistilor a dus la formarea la 6 decembrie a unui nou guvern condus de această dată de către generalul Nicolae Rădescu. Acest nou guvern a întâmpinat de la bun început opoziția comunistilor. În urma acțiunilor comunistilor Visinski îl va impune la sfârșitul lunii februarie 1945 ca prim ministru pe Petru Gроза având un guvern în care erau reprezentanți ai PCR, PSD, PNT - A. Alexandrescu, PNL - G. Tatarescu, Frontul Plugarilor etc. În urma alegerilor organizate comunistii preiau puterea și la 9 martie, în urma unei corespondențe între P. Gроза și I.V. Stalin Transilvania de Nord-Vest a reîntrat sub autoritatea României. (2)

Pentru că aliații URSS nu recunosteau rezultatul alegerilor din 6 martie 1946, guvernul Gроза a "suferit" o cosmetizare când doi reprezentanți din esalonul doi al PNT și PNL, Obniceanu și Hateganu au fost introdusi în guvern, în urma căreia au fost demarate negocierile pentru încheierea Tratatului de pace.

La 10 februarie 1947 a fost semnat Tratatul de pace între România și Puterile Aliate și Asociate. Dacă încă de la începutul Tratatului este recunoscut faptul că România a încetat războiul cu Națiunile Unite la 24 august 1944 și a luptat alături de Aliați împotriva Germaniei și aliaților săi, (3) României nu i-a fost recunoscut statutul de cobeligerant. Tratatul conținea 40 articole cu 6 anexe, împărțit în 8 părți: Partea I Frontierele: sunt cele în ființă la 1 ianuarie 1941 cu excepția celei româno-ungare care va fi restabilită așa cum era la 1 ianuarie 1938, Dictatul de la Viena fiind considerat nul și neavenit. Frontiera sovieto-română era cea din 28 iunie 1940 completată de acordul sovieto-ceshoslovac din 29 iunie 1945.

Partea II Clauze Politice: se referă la drepturile omului și libertățile fundamentale, obligația României de a renunța la legislația discriminatorie și restrictivă și de a elibera toate persoanele arestate datorită activității lor pro Națiunile Unite sau de simpatie față de acestea. Dizolvarea tuturor organizațiilor de tip fascist sau care fac propagandă contra Națiunilor Unite. Obligația României de a aresta și preda în vederea judecării criminalilor de război, a cetățenilor Puterilor Aliate și Asociate acuzați de trădare. De asemenea România trebuia să pună la dispoziția Aliaților martori necesari judecării celor de mai sus. România se obligă să recunoască Tratatul de pace cu Italia, Bulgaria, Finlanda. Starea de război dintre România și Ungaria încetează în momentul semnării Tratatului de Pace. România se obligă să accepte toate aranjamentele privind lichidarea

Societății Națiunilor și a Curții Permanente de Justiție Internațională.

Partea III Clauze militare, navale și aeriene: se referă la limitarea armamentului și a forțelor armate, interdicția achizițiilor de armament sau a contruirii acestuia precum și a efectuării instrucției de către personalul auxiliar, predarea excedentului de armament german sau aliat. Repatrierea prizonierilor de război pe cheltuiala Guvernului român.

Partea IV Retragerea forțelor aliate: retragerea trupelor aliate se va efectua în termen de 90 zile de la încheierea Tratatului cu excepția trupelor sovietice ce vor rămâne pe teritoriul românesc pentru a asigura liniile de comunicare cu zona de ocupație din Austria, iar România va pune la dispoziție aprovizionările și serviciile necesare menținerii liniilor de comunicație.

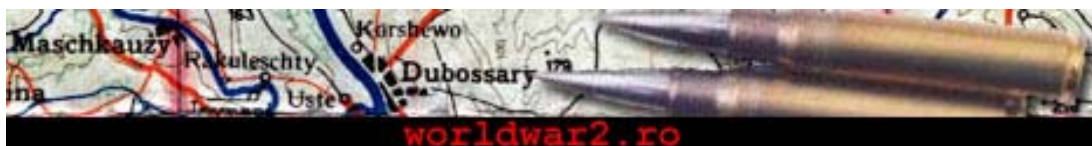
Partea V Reparațiuni și Restituiri: Obligația României de a plăti 300.000.000 dolari americani către URSS în 8 ani de la data semnării Convenției de Armistitiu, restituirea bunurilor ridicate de pe teritoriile vreunui stat al Națiunilor Unite, restituirea sa se face în buna stare de funcționare, asigurând cheltuielile de mână de lucru, materiale și transport.

Partea VI Clauze economice: Restituirea tuturor bunurilor, drepturilor și intereselor legale ale Națiunilor Unite sau ale cetățenilor acestora așa cum erau la 1 septembrie 1938. Restituirea va fi scutită de taxe și impozite, iar pentru perioada dintre Convenția de Armistitiu și Tratatul de Pace de asemenea vor fi scutiți de la impozitare în ceea ce privește capitalurile lor din România. România recunoaște dreptul URSS asupra bunurilor germane de pe teritoriul românesc. România renunță la pretențiile față de Germania. De asemenea renunță la toate pretențiile față de celelalte state, fie satelite ale Germaniei, fie state ale Națiunilor Unite. Guvernul român va prelua întreaga cantitate de monedă aliata emisă în România.

Partea VII Clauza relativă la Dunare: Navigația pe Dunare va fi liberă pentru toate vasele de transport și cetățenii tuturor statelor.

Partea VIII Clauze finale: se prevede o perioadă de 18 luni în care Șefii Misiunilor Diplomatice aliate din București vor trata cu Guvernul român pentru aplicarea Tratatului.

Pentru a întări colaborarea dar și controlul statelor aflate în sfera sa de influență, URSS inițiază încheierea de tratate bilaterale de prietenie, colaborare și ajutor mutual între URSS și statele "de democrație populară" și între acestea din urmă. În perioada 1946 - 1949 au fost încheiate 22 tratate, după ce în prealabil au existat negocieri privind problemele existente între țările ce urmau să încheie aceste tratate, care vizau frontierele de stat, probleme legate de minorități sau reglementări privitoare la probleme ramase în suspensie din timpul celui de-al doilea război mondial și după acesta. În preambulul acestor tratate era stipulată respectarea integrității teritoriale și apărarea comună și lupta comună împotriva oricărui agresor, lupta împotriva renasterii imperialismului german, stabilitatea dunareană și în Balcani, bazându-se pe Carta ONU, consultarea în toate problemele internaționale ce privesc cele două state, aplicarea în comun a oricărui "masuri necesare asigurării securității,

independenței și integrității lor teritoriale”, colaborarea în toate domeniile de activitate. Valabilitatea pentru toate aceste tratate era de 20 ani, iar în cazul în care nu era denunțat de un stat înainte de expirare a sa cu 12 luni, acesta se prelungea automat cu încă 5 ani. (4)

La 19 decembrie 1947 România semnează ”Tratatul de prietenie, colaborare și ajutor mutual” cu R.F.S. Iugoslavia, (5) după ce fuseseră rezolvate problemele ”calde” privitoare la frontiera româno-iugoslavă. La 16 ianuarie 1948 România semnează Tratatul cu R.P. Bulgaria, (6) după încheierea Protocolului de la Bistrița care rezolva problemele rămase în suspensie în urma Tratatului de la Craiova. Cu R.P. Ungara la 24 ianuarie 1948, (7) după ce guvernul român a rezolvat problema cetățeniei etnicilor maghiari din Transilvania. Cu U.R.S.S. la 4 februarie 1948, (8) chiar dacă existau probleme teritoriale, economice și ale populației deportate, nu au fost ridicate nici un fel de probleme, ca și cum aceste nu ar fi existat. La 21 iulie 1948 cu Cehoslovacia, neexistând diferențe între cele două state. Ultimul, cu Polonia, la 26 ianuarie 1949, fiind semnat cu o întârziere datorită problemelor privind restituirea tezaurului polonez și a rezolvării problemelor legate de

cheltuielile refugiaților polonezi din timpul celui de-al doilea război mondial, dar și deblocarea conturilor României blocate la New York la cererea Poloniei.

Note:

XXX, România, marele sacrificat al celui de-al doilea război mondial: Documente, volumul I, București, 1994, p.310.

2 Gh.I. Ionita, Istoria românilor de la Marea Unire din 1918 până în prezent, Editura UCDC, București, 1999, p.259.

3 XXX, România în anticamera Conferinței de Pace de la Paris: Documente, București, 1996, p.413.

4 Gheorghe Gheorghe, Tratatul internațional ale României 1939 - 1965, Editura științifică și enciclopedică, București, 1983, p.135-136-137.

5 Ibidem, p.134.

6 Ibidem, p.136.

7 Ibidem, p.137.

8 Ibidem, p.138.

Autor: Cezar Petre Buiumaci

Pagini din Istoria Învățământului Iesean Incrustate în Bronzul Medalistic (I)

O pagină deosebită din istoria școlii ieșene credem că s-a scris și în anul 1900 când, la Expoziția Universală Internațională de la Paris, au fost recompensate cu medalia de aur Școala de Arte și Meserii de la Copou și Școala de sericultură Vitlimescu-Mironeanu de la Galați. Cele două instituții reprezentau învățământul de stat și, respectiv, pe cel privat.

Acese documente în metal le putem prezenta grație bunavoinței profesorului universitar Anatolie Ciobanu și economistului Alexandru Asavoei, în colecțiile cărora se și păstrează.

Fig. 1 Av

Pe avers medaliile (bronz, 60mm) prezintă o Victorie în zbor spre dreapta sus, aflată deasupra unui edificiu care poate fi

sediul pentru expoziție. Victoria poartă în mâna dreaptă întinsă o coroană din spice iar pe umărul stâng un barbat nud de la brâu în sus și cu sort de mestesugar în față. Barbatul respectiv are mâna dreaptă la tâmplă iar în stânga ține o faclă. Întreaga reprezentare este înconjurată de inscripția sub forma de nimb EXPOSITION UNIVERSELLE INTERNATIONALE. În partea de jos a medaliilor pe o placă dreptunghiulară este consemnat, cu caractere mici pe trei rânduri, numele instituțiilor medaliat: ÉCOLE DES / ARTS ET MÉTIERS / DE JASSY (fig. 1 av și decupajul corespunzător). și ÉCOLE DE SERICICULTURE / VITLIMESCU-MIRONEANO / A GALATA (fig. 2 av și decupajul corespunzător).

Fig. 2 Av

Medaliile au reversul comun (fig. 1-2rv). O reprezentare simbol a Republicii Franceze, cap de femeie în profil spre dreapta, sprijinit de tulpina unui stejar, protejat de coroana și înnobilit de o ramură a acestuia. Suvitele de par îi cad pe umeri și ies din câmpul medaliei aidoma radacinilor copacului. În fața sunt imagini ale unor edificii reprezentative din capitala Franței, Catedrala Notre Dame și Turnul Eiffel. Spre marginea medaliei în stânga și în dreapta este inscripția REPUBLIQUE FRANCAISE.

Fig. 1-2rv

Banuiam că cititorii au intuit semnificația simbolurilor, Republica Franceză înobilează pe cei ce au obținut victoria prin munca rodnică și creatoare, la Expoziția Universală Internațională de la Paris din 1900. Între victoriosii cărora li s-a gravat numele pe medalii cu această ocazie, au fost și cele două instituții ale învățământului ieșean.

Scoala de Arte și Meserii, prima școală de acest fel din Moldova, și nu numai, a fost înființată de carturarul Gheorghe Asachi în 1840. După un început, când anii de ascensiune au alternat cu alții de stagnare sau declin, școala va ajunge o instituție reprezentativă pentru învățământul tehnic românesc.

Fig. 3 av rv

Un argument în sprijinul ideii că școala avea un statut aparte în viața Iașului și a țării îl constituie și vizitele pe care principele Carol I (fig. 3av rv), seful statului din acele vremuri, le-a făcut acesteia. N.A.Bogdan, cel care ne furnizează date pentru incursiunea pe care o facem în istoria acestei școli, consemnează: "Joi, 23 octombrie (a anului 1880 n.n.)...M.S.R.Domnul a fost la Școala Tehnică a statului, unde, în diferitele ateliere toate mașinile erau în lucru și unde Maria Sa Regală a recomandat profesorilor și elevilor a se lucra mai ales mașinile agricole, atât de trebuincioase țării noastre" (1). Vom preciza că recomandările

facute de Domnitor, acum ca și la vizita din 1869 (2), se înscriu pe direcția stabilită de factorii de decizie din 1864 care, în consens cu nevoile agriculturii de după reforma agrară, au redirectionat profilul școlii pe confectionarea mașinilor și utilajelor (instrumentelor) agricole.

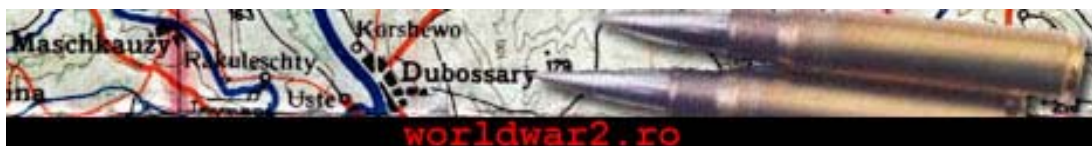

Fig. 4av

Următorul popas la această instituție fanion a învățământului ieșean îl face seful statului român, de această dată în calitate de rege (fig. 4av), în anul 1889. Îl cităm în continuare pe N.A.Bogdan "La școala tehnică fu întâmpinat de D-l Ioan Catargi, directorul. Maiestatea Sa trecu prin turnatorie, atelierul de fierărie și cel de lemnărie și mulțumi D-lui director de ostenelele ce-si da ca această școală să fie folosită pentru Iași și pentru județ" (3). Vizitele respective, cât și recompensele primite la expoziții sunt o dovadă a faptului că în viața Iașului, a țării, cât și a sistemului de învățământ românesc, importanța școlii creștea permanent.

Mai răsfoind și alte pagini din cartea lui N.A.Bogdan, pentru ziua de 14 ianuarie 1903, găsim consemnat: "Principele (Ferdinand, viitorul rege, n.n.) ajungând la Școala de Arte și Meserii (din anul 1893 și-a reluat vechea denumire și învățământul de aici a fost structurat în două trepte, prima pentru pregătirea teoretică și practică cu durată de patru ani, iar a doua pentru aplicații în ateliere special organizate, n.n.) a fost întâmpinat de Dl. Corban, Directorul școlii (inginerul Chiriac Corban care va rămâne în fruntea școlii o perioadă de douăzeci și unu de ani, n.n.), unde a fost condus și a vizitat interiorul acestei marelui clădiri și atelierele de turnatorie, lemnărie și fierărie exprimându-și mulțumirea sa că Iașul posedă o școală cu asemenea minunate instalațiuni (în anul 1896 școala s-a mutat în noul local de la Copou alături de care au fost construite atelierele și turnatoria, n.n.). Domnul Corban a prezentat A.S.Regale (fig. 5av) o sumă de lucrări executate în atelierele acestei școli, lucrări cu adevărat artistice din toate punctele de vedere" (4).

Un an mai târziu, la 5 octombrie 1904 școala este vizitată din nou de regele Carol I ocazie cu care același N.A.Bogdan consemnează: "De la Universitate Maiestatea Sa a trecut la Școala de Arte și Meserii, dirijată de Dl. Corban. Aici Suveranul a vizitat

magaziile, unde erau expuse mobile, obiecte, instrumente si aparate de tot felul, fabricate în atelierele scoalei; pe urma a inspectat diferite ateliere de lemnarie, fierarie, turnatorie, strungarie etc primind de la sefii de ateliere explicatii asupra lucrarilor ce se executa în ele. La plecarea Suveranului, corul elevilor a intonat Imnul Regal¹ (5).

Fig. 5 av

Ca o încununare a acestei ascensiuni, scoala participa, si expuse produsele realizate de elevi, la mai toate expozitiile interne si internationale din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea si primii ani ai secolului al XX-lea.

Vom preciza ca medalia de la Paris nu este o recompensa singulara. Scoala a mai primit medalii si la alte expozitii nationale si locale, precum: medalia de bronz la Expozitia de la Paris, din anul 1867, medalia de bronz la Expozitia din Iasi, în anul 1882, diploma de onoare (se înțelege, însoțita de medalie) la Expozitia generala, din 1906, medalia de aur la Expozitia de agricultura si industrie casnica de la Iasi, din 1923, care se asteapta redescoperite si prezentate spre cinstirea memoriei institutiei în sine cât si a celor care i-au fost elevi sau profesori de-a lungul anilor.

O medalie propozisa a scolii, dupa un proiect pe care l-am conceput împreuna cu profesorul Victor Macarie, a fost realizata în anul 2000, la împlinirea a 160 de ani de când s-a pus piatra de temelie a primului local propriu (din curtea bisericii Sf. Ilie) (6), pe care o vom prezenta în continuare.

Fig. 6 av

Pe avers (fig. 6av) aceasta are în zona centrala imaginea din 1905 a edificiului din strada Sarariei, cu anul inaugurarii, 1896, sub ea, realizata de Sebastian Manea, dupa monografia orasului Iasi de N. A. Bogdan. În stânga sus este plasata imaginea actuala a primului local vazut din sud-est, având alaturi inscriptia 1 IULIE 1840. Întreg aversul este înconjurat de inscriptia GRUP SCOLAR DE ARTE SI MESERII GHEORGHE ASACHI IASI 2000. Pe revers (fig. 6rv), este capul lui Gheorghe Asachi, realizat dupa fotografia unei imagini medalistice din 1855, a lui J. Leclercq, din Bruxelles (7). Medalia în discutie este din tombac, are diametrul de 60 mm si a fost realizata dupa macheta talentatului gravor Codrut Decebal Ciobanescu, la Monetaria Nationala din Bucuresti. Medalia reproduce în premiera acest chip al lui Asachi pe o medalie, cât si imaginea celor doua edificii. Mentionam ca imaginea primului local pastreaza dupa restaurare câteva din elementele constructiei initiale, iar imaginea localului din strada Sarariei este cea initiala. Actuala cladire, refacuta dupa bombardamentele din cel de al doilea razboi mondial, are ceva din alura unei cazarme. Din nefericire numele Leclercq este transcris pe medalie sub forma Leclerq.

Fig. 6 rv

Ne oprim la aceste pagini rasfoite din istoria învatamântului iesean, urmând ca în viitor sa ne mai oprim si la altele, în masura în care ne va agrea spatiul revistei (8).

Note:

- 1 Regele Carol I si a doua sa capitala, Institutul de Arte grafice C. Sfetea, 1916, pag. 263;
- 2 Idem, pag. 138;
- 3 Idem, pag. 405;
- 4 Idem, pag. 512;
- 5 Idem, pag. 542;
- 6 Arhivele Statului din Iasi, fond Stampe, nr. 469;
- 7 În localul respectiv functioneaza în actualitate biblioteca U. M. F. Gr. T. Popa.
- 8 Imaginile din fig. 3av rv, 4av si 5av sunt reproduse dupa CD-ul firmei NOI Media Print, Efigii regale pe medalii românești, 1998.

Autor: Andone Cumpatescu

Prezentare de Carte: “Din Istoricul Numelor de Monede în Limba Română”

Istoricul numelor de monede este o preocupare mai veche a conf.dr Coman Lupu (seful catedrei de Lingvistica Romanica, Limbi si Literaturi iberoromanice din cadrul Universitatii Bucuresti). In 1971 la Conferinta Natională a Cercurilor Stiintifice Studentesti din Bucuresti, Coman Lupu a prezentat comunicarea “Din istoricul numelor de monede în limba română: termeni de origine turcă si slavă”, iar in 1972, in “Buletin stiintific studentesc” ii apare articolul “Din istoricul numelor de monede în limba română”.

Publicata in acest an la Editura Universitatii din Bucuresti, “Din istoricul numelor de monede în limba română” este o lucrare inedita fiind un studiu lingvistic in detaliu a lexicului monetar al limbii romane. Studiul urmareste doua aspecte ale terminologiei monetare: stabilirea originii fiecarui cuvint folosit in limba romana pentru a denumi monede dar si o descriere spatiala si temporală a circulatiei acestor termeni in tarile romane. Au fost analizati inclusiv termenii care nu corespund unor monede ce au circulat efectiv pe teritoriul tarilor romane, dar care au fost intilniti in diverse texte romanesti vechi.

Lucrarea prezinta pe rind termenii monetari de origine slava, imprumuturile lexicale monetare din limba maghiara, influenta germana asupra terminologiei monetare in limba romana, influenta turca, nume grecesti de monede, termeni de origine latino-romanica, cuvinte de origine tiganeasca folosite cu semnificatia de bani si termeni argotici.

Intr-un tabel sinoptic de final care sintetizeaza intreaga lucrare in citeva pagini sunt prezentate numele de monede, originea si anul primei atestari documentare pe teritoriul Romaniei.

”Numele de monede din limba romana sunt, cu citeva exceptii, imprumutate din diferite limbi [...] Termenii monetari din vocabularul limbii romane au patruns fie ca elemente savante, pe cale scrisa, fie direct, in majoritatea cazurilor, ca imprumuturi necesare, o data cu monedele puse in circulatie pe pietele romanesti”.

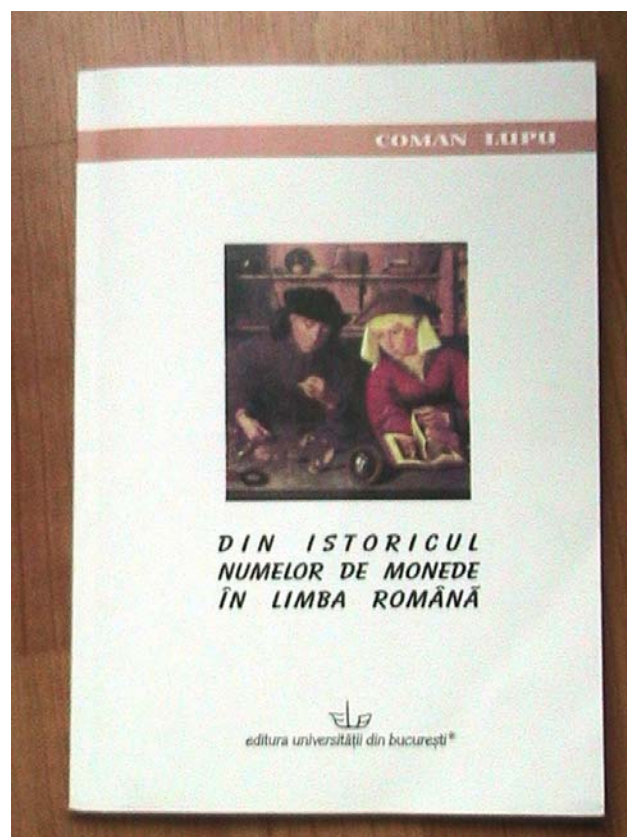
Interesanta constatarea ca “lexicul romanesc nu a mostenit din limba latina nici un cuvint cu sensul de ban/moneda”. “Din punct de vedere etimologic, cei mai multi termeni care au ajuns sa se bucure de o larga circulatie, provin din germana si din idiomurile slave. Elementele de origine turceasca au fost folosite, cu rare exceptii, numai in Moldova si Tara Romaneasca. Numele

de monede de provenienta maghiara au circulat in special in Transilvania, iar cele de origine greceasca si romanica sunt atestate mai ales in principatele nord-dunarene.”

Fiecare nume de moneda prezentat este insotit de citate ilustrative, extrase din diverse texte (cronici, documente, opere literare etc). Epoca fixata de autor pentru studiu este cea cuprinsa intre secolele XIV si XIX.

Lucrarea conf. Dr. Coman Lupu se adreseaza poate ca in primul rind lingvistilor, dar si pasionatilor de numismatica pentru care acest hobby nu inseamna doar colectarea de monede.

Autor: Ing. Dorel Balaita, Onesti-Bacau

COLECTIONARUL ROMAN - revista online gratuita pentru colectionari

Editori:

Dragos Baldescu - e-mail: dragosbaldescu@yahoo.com, moderator al sectiunii de decoratii a forumului www.worldwar2.ro

Aldor Balazs - e-mail: office@transylvanian-numismatics.com, administrator al forumului www.transylvanian-numismatics.com

Nu ezitati sa ne contactati pentru orice intrebari, contributii, observatii, pe e-mail sau pe cele doua forumuri

